

34

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

RUDOLF DAUMANN

Mauki

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

RUDOLF DAUMANN

BOŞIMANUL MAUKI

Colecţia "Povestiri Ştiinţifico-Fantastice"

34

BOŞIMANUL MAUKI

de RUDOLF DAUMANN

Micul boşiman[1] cu pielea galbenă de la ferma de oi caracul ce se afla la marginea marelui deşert Kalahari, la răsărit de Rietfonteiu, şi aparţinea burului Krişansen, se numea Ma-uski-ksi.

Dar care africand[2] ar fi putut să pronunţe corect un cuvânt boşiman, cu plescăiturile şi şuierăturile sale ciudate? Lui Ma-uski-ksi i se spunea pur şi simplu Mauki şi chiar trufaşii hereri[3] şi veselii hotentoţi din serviciul burului[4] Krişansen îi porunceau: "Mauki, vino încoace! Mauki, du-te acolo!".

Cu cinci ani în urmă, când era încă un copil. Mauki fusese alungat din ţara Kaukau[5] de seceta cea mare, atunci când se veştejiseră şi dispăruseră pinii şi pepenii deşertului – atât de rezistenţi la uscăciune

În marşul spre sud, numai el supravieţuise din mica hoardă. Ceilalţi pieriseră toţi de o sete groaznică, înainte

---

1 Boşimani – popor care trăieşte în tufişurile de la marginea pustiului Kalahari, în Africa sud-vestică. Un boşiman măsoară în înălţime cel mult 1,45 m

2 Africanzi – albii născuţi în Africa, îndeosebi cei ce se trag din buri.

3 Hereri – buni crescători de vite, sunt un trib al cafrilor africani

4 Buri – coloniştii din Ţările de Jos veniţi în Africa în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea

5 Kaukau – ţară în partea nord-răsariteană a Africii sud-vestice

să ajungă în valea râului Epukiro

Pitter Krişansen îl găsise pe tânărul Mauki pradă febrei şi delirului, la marginea lacului, care în timpul cel lung al uscăciunii se transformase într-o mocirlă neînsemnată.

La început, burul cel lung voi să-l alunge cu cravaşa, dar îi veni o idee mai bună. Înşfacă piciul slăbănog, îl sui pe şaua boului de călărie, îl duse în ţarcul vitelor de la ferma sa şi porunci bucătăresei care se îngrijea de servitorime, o hotentotă bătrână cu numele cucernic de Maria Magdalena:

– Pune-l să răzuie cazanele şi dă-i să bea apă cu tărâţe de care nu mai au nevoie oile. Vrei să-i coci o turtă?! Uite, Maria Magdalena, din făina ta poţi să-i faci câte vrei. Cum s-o pune pe picioare, trimite-l să-l ajute pe bătrânul Rietboy la turma cea nouă de oi caracul.

Şi în locuinţa lui de la fermă, burul luă un caiet subţire şi scrise cu litere mâzgălite: anexa nr. 1 la contractul de muncă nr. 169, încheiat între crescătorul de oi caracul Pitter Krişansen, stăpânul fermei Epukiro-Est, din protectoratul Beciuana[6] şi boşimanul… Numele îl lăsă nescris.

Pe prima pagină a registrului de salarii înregistra: hrană, găzduire şi ajutor medical pe 65 de zile a câte 5 şilingi pe zi, adică întotal 16 lire şi 5 şilingi, după valuta Uniunii Sud-Africane; îmbrăcăminte furnizată, şi anume…

De asemenea, găsise de cuviinţă să-i pună în socoteală piciului înfometat, fără să poată deocamdată stabili suma, nişte pantaloni vechi de călărie, o hăinuţă de bumbac sfârtecată şi două cuverturi de lână zdrenţuite. I se spusese băiatului că în orice caz, înainte de a hoinări iarăşi prin lume va trebui să lucreze pentru cel puţin 50 de lire sterline.

Bineînţeles, exploatarea silnică a indigenilor era

---

6 Beciuana – ţară în Uniunea Sud-Africană, cu capitala la Mafeking

interzisă în protectoratul Beciuana. O lege a coroanei stabilea obligativitatea contractelor de muncă scrise şi ţinerea unei evidente exacte în registrele de salarii. Inspectorii cu problemele muncii aveau dreptul să controleze toate acestea. Burului Pitter Krişansen, nici unul nu putuse să-i impute vreo abatere. Iată împrejurările în care Mauki intrase în slujba lui.

Creşterea oilor caracul în sud-estul Africii era o adevărată loterie. Oamenilor de acolo le lipsea experienţa îndelungată pe care o au în creşterea acestor liniştite şi gingaşe oi, cu coada groasă, uzbecii şi crescătorii de caracul ai republicilor din Asia meridionala ale marii Uniuni Sovietice.

Pe proprietarii buri şi germani ai turmelor de caracul nu-i interesa decât să obţină cât mai multe persiane[7]. Ei se dau în vânt după blana mieilor de o zi cu lâna încreţită foarte fin. Din ea se obţin, după o oarecare prelucrare, cele mai preţioase persiane. Comerţul de blănuri valorifică foarte mult blana mieilor caracul fătaţi timpuriu. Fireşte, era interzis sa li se forţeze naşterea cu lovituri sau prin călcarea cu piciorul. Dar oare pentru ce exista otrava de secară măluroasă[8]? O injecţie în vinele blândului animal şi, după douăzeci şi patru de ore, puteau fi întinse la uscat pe scândură cele mai elegante pielicele.

Desigur, adeseori animalul se prăpădea de febra laptelui sau de vreo infecţie. Se înţelege că atunci vinovat era ciobanul, întotdeauna acuzat că s-a îngrijit prea puţin de oaia suferindă, atât de preţioasă. Uzbecii îi lasă mamei cel puţin un miel când produc persiane. Dar crescătorii de caracul de la marginea marelui pustiu african Kalahari văd în creşterea mieilor o risipă de energie. Pe cale artificială ei silesc oile să fete de două

---

7 Persiane – blănurile fine de miel negru din Uzbekistan (N. tr.)
8 Ergotină (N. Tr.)

ori pe an. Şi dacă dau greş, vina o poartă în mod vădit numai trântorii cu pielea neagră sau galbenă – hererii, hotentoţii şi boşimanii – fiindcă nu se conformează obligaţiilor ce decurg din contractatul de muncă, bogat în paragrafe.

În caz de îndărătnicie, baas-ul adică stăpânul fermei, era îndreptăţit să-şi constrângă muncitorii la îndeplinirea obligaţiilor contractuale, aplicându-le o uşoară corecţie corporală.

Burul Pitter Krişansen nu era un stăpân fioros. Ca nu cumva servitorimea să-şi piardă capacitatea de munca, el nu folosea ciomagul în mod exagerat. Dar gârbaciul îl lăsa sa joace cu uşurinţă pe spinarea slugilor sale. Mauki avea să cânte în curând un cântec în această privinţă.

Când birui febra şi sfârşeală şi putu iarăşi să se ţină singur pe picioarele lui uscate, Mauki îşi exprimă, cu multe plescăituri şi gesturi eludate, recunoştinţa faţa de bătrâna bucătăreasă hotentotă, promiţându-i că-i va aduce pielea unei vipere, plină de grăunţe de aur din pustiul cel mare. Da, în Lirtyahau adică în inima ţării veşnic uscate, acolo unde umblă numai boşimanii cei mai curajoşi, se află grăunţele galbene. Mauki cunoştea văgăunile din munţii Ngam-Ngam, unde se găsea metalul ciudat din care nu s-ar putea ciocani nici măcar o sulă pentru găuritul pielei tăbăcite.

Ceea ce hotentota nu înţelegea, Mauki desena cu o bucata de cretă roşie pe lespezile de piatră netede ce se aflau din belşug în iarba uscată a platoului. Şi bătrâna Maria Magdalena râdea de parcă i s-ar fi povestit ultimul eveniment scandalos din Rietfontein. Ea nu lua toate acestea drept bune. Boşimanii au o închipuire vie. Când, în dimineaţa următoare, ieşi de sub coviltirul reformat al căruţei ce-o apăra de amarnicul frig al nopţii, Mauki nu mai era nicăieri.

Pornise iarăşi într-o mare călătorie prin ţara Kaukau şi deşertul Kalahari.

Baas Krişansen se făcu roşu când află că Mauki dispăruse. Nu-l socotise atât de restabilit pe băiatul cu pielea galbenă. Altfel l-ar fi silit de mult să-şi îndeplinească noile obligaţii de muncă. Nu, să nu puie şaua pe boul de călărie. Astăzi putea s-o pună pe cal. Doi vânătorihereri aduseră, legaţi de curele lungi, câinii cu picioare înalte – câini poliţişti englezeşti – şi puseră să miroasă pledurile zdrenţuite pe care dormise fugarul şi apoi începu urmărirea lui Mauki.

Boşimanul mergea liniştit.

Când soarele amiezii strălucea pe colinele de lut împietrit, de un galben orbitor, de pe malul de răsărit al râului Epukiro, urmăritorii văzură un punct negru târându-se în vale.

– Acolo-i zdrenţărosul! gâfâi baas Krişansen şi îşi şterse de pe frunte picăturile de sudoare ca mărgăritarele.

– Dezleagă câinii, Okahula! Dar să nu le luaţi botniţele. Mauki mă costă prea mult. Dacă-i sfâşie gâtlejul cu dinţii, ce mă fac cu cele 50 de lire sterline ale mele? De sus, văzură cum câinii asmuţiţi se micşorau ca nişte linii cenuşii, douăsprezece linii cenuşii care se aranjau ca un ornament bizar În jurul punctului gros şi negru din mijlocul lor.

Baas Krişansen călărea liniştit în josul colinei. Cei doi vânători hereri alergau înainte râzând.

Astfel îl găsiră pe Mauki, care sta ghemuit pe călcâie şi se rostogolea în nisipul fin ori de câte ori câinii săreau asupra lui, parcă jucându-se. Deşi ţinea în mână un retevei tare de lemn cu ghimpi, nu cuteza să-l ridice împotriva câinilor zburdalnici ai stăpânului. Stînjenit, se lăsa mereu răsturnat de animalele asmuţite, care-şi înfigeau ghearele în carnea lui. Ca să le liniştească, spunea mereu:

– Tsec. Tsec… ciali!

Mai multe cuvinte nu găsi Mauki nici când baas Krişansen pântecosul bur, reproşându-i păcatele, făcu să-

i joace pe spate gârbaciul mlădios, dar tare ca piatra.

– Stricare de contract, păduchiosule! Zece ani închisoare în lanţuri pentru furt de notorietate publică. (Şi gârbaciul rupse din fundul pantalonilor zdrenţuiţi un nou triunghi). Am să te învăţ eu să respecţi legile autorităţi şi ale lui Dumnezeu, gunoierule! Haide, iute, înapoi la fermă… sau iau botniţele clinilor!

Mauki înţelegea prea puţin din vorba domnilor albi. Cu toate acestea apucă drumul indicat de gârbaci piţigăindu-se:

– Tsec… tsec… ciali! Mergea în sus pe valea râului Epukiru, clătinându-se, din când în când în dogoarea sclipitoare a după-amiezii. În sfârşit, frânt de oboseală, se prăbuşi lângă cazanele pline de funingine ale Mariei Magdalena.

A doua zi, Mauki afla că pentru el nu mai era posibilă nicio hoinăreală prin draga lui ţară Kaukau sau prin marele deşert Kalahari, atâta timp cât nu şi-a achitat datoriile către baas Pitter Krişansen de la ferma Epukiro-Est.

Rietboy, bătrânul owamb[9], fu chemat, şi de braţul lui tremurător a fost ferecată cătuşa care l-a legat cu un lanţ de oţel de piciorul stâng al tânărului boşiman, pentru ca acesta să înveţe ţoate secretele experimentatului crescător de oi.

Stăteau legaţi împreună de mai bine de un an, când Rietboy închise pentru totdeauna ochii săi stinşi şi obosiţi. Două zile cără Mauki cu spinarea lui îngustă trupul descompus al bătrânului, până când fu, în sfârşit, eliberat, înaintea fermei, de lanţuri şi de mort. Din acest moment, i se aduse la cunoştinţă de două ori pe an câte zile şi săptămâni mai trebuie să lucreze ca să se achite de marea datorie pe care o avea la baas Krişansen.

Dat fiind, pe de o parte, destoinicia şi credinţa cu care

---

9 Owambi – trib de negri

îngrijea turma de oi caracul, iar pe de alta parte meşteşugurile contabiliceşti ale pântecosului bur, Mauki n-ar fi trebuit să-şi recapete niciodată libertatea. Rietboy îngrijise 20 de oi şi 5 berbeci; acum se făcuseră 110. Totuşi, baasul nu se gândea deloc să-i dea sârguinciosului boşiman un om ca să-l ajute. Din vreme în vreme, atunci când scotea mai multe pielicele persiane decât se aştepta chiar fermierul, îi dăruia ca premiu un corn de vacă cu tabac de tras pe nări. Dar mai ades juca pe spinarea lui gârbaciul, pus în funcţiune ori de câte ori vreuna dintre preţioasele oi pierea din pricina pretinsei metode ştiinţifice a naşterii timpurii.

Lui Mauki, Maria Magdalena, care ar fi avut părul alb ca zăpada daca i s-ar fi dat timp să şi-l spele de fum, îi vindeca rănile cu buruieni fierte şi cu plasturi de nămol şi îi dădea curaj. Intre timp, băieţandrul ajunsese un bărbat.

Rămăsese mic de statură, costeliv, cu muşchii şi vinele acoperite de o piele galben-brună, cornoasă. În jurul gurii şi bărbiei, îi crescuseră smocuri de barbă. Pârul îi era des, creţ, zbârlit, împrăştiat peste fruntea joasa parcă spre toate punctele cardinale. Picioarele le avea în forma de X, cu tălpile lor cornoase putea să fugă repede când îl striga stăpînul său când vreo oaie îşi anunţa, cu behăituri jalnice, ora fătatului.

– Cu boşimanul ăsta, parcă bunul dumnezeu s-a exersat înainte de a-l face pe om! îşi dădu o dată cu părerea baas Krişansen intr-una din orele sale consacrate gândirii, după ce închisese biblia cea veche a familiei – singura lectură care se găsea în ferma Epukiro- Est, în afară de catalogul caracul, de cărţile despre creşterea oilor şi unele reviste lunare ilustrate. Acestea rămăseseră de la ultima vizită a celor trei fii ai burului, care învăţau la Pretoria, Capetown şi chiar la Oxford (dacă ne referim la cel mai tânăr). Studiau dracul ştie ce: istoria pămintului medicina veterinară, iar unul dintre ei urma

să devină avocat ca să-şi poată câştiga lirele sterline ca judecător al coroanei sau şi mai bine ca avocat iscusit la Mafeking ori Livingstone,

Era prin 1945. Cel de-al doilea război mondial fusese câştigat, dar legile rasiste ale nemţilor rămăseseră în vigoare. În Africa de Sud se aflau sub oblăduirea dreptului excepţional toţi oamenii de culoare, fie ei indieni, basuţi, cafri, boşimani, hotentoţi, matabeli, gricvaşi sau zuluşi... Nu lipsea decât ca şi evreii din Johannesburg să fie aruncaţi în aceeaşi oală, după cum cercau mulţi care cugetau întocmai baasului de la ferma Epukiro-Est.

Băştinaşii nu aveau voie să depună ca martori împotriva unui alb nici atunci când era vorba de o crimă capitală. La nevoie, când ar fi fost totuşi necesară audierea unui martor de culoare, acest lucru nu-l putea decide decât cel mai înalt judecător al coroanei. Astfel, miile de cazuri ce se prezentau n-ar fi ajuns toate la judecată nici în anul 2000. Posesiunea de pământ exista pentru cei de culoare numai cu anumite rezerve. Cei care nu aveau pământ propriu trebuia sa dovedească în fiecare trimestru comisarului districtual îndeplinirea obligaţiilor de muncă. Pe baas Krişansen aveau de ce să-l bucure legile oamenilor albi.

Când dogoarea devene, de nesuportat, când ultimele firicele de iarba care creşteau printre lespezile de ardezie şi bulgării de lut din valea râului Epukiro începeau să se usuce, iar ciobanii trebuiau să sfărâme cu securile pepenii deşertului pentru a potoli foamea flămândelor caracul, baasul – aubaas, marele stăpân, cum îi ziceau linguşitorii – îi invita pe Mauki şi pe celelalte ajutoare ale sale la fermă, fireşte, întotdeauna unul câte unul, întrucât în perioada aceasta grea turmele aveau nevoie de o îngrijire cu totul deosebită. Aşezat într-un balansoar sub un salcâm verde, împodobit cu lumini multicolore şi globuri strălucitoare, pântecosul fermier avea în dreapta

sifonul ţinut la gheaţă, iar în stingă o sticlă de whisky. Îşi turna whisky într-un potir făcut din tulpina unei plante, adăuga puţin sifon şi da amestecul pe gât trăncănind.

– Crăciunul. Mauki! Un Crăciun vesel… Ah, tu n-ai idee ce este Crăciunul. Pruncul Isus în iesle… în grajdul din Bethleem, Mauki. Şi îngerii care cântau. E adevărat asta, găgăuţă. Desigur că tu nu poţi să-ţi închipui cum este…

Şi apoi începea să răcnească un cântec din sud-est.

– Tia, Mauki! Hai să facem socoteala! Trebuie să fie ordine, Tu ai primit… Şi citea dintr-un caiet albastru subţire, cu coperta din ce în ce mai destrămată. Hrană după rangul prim al contractului pentru 365 de zile a trei şilingi pe zi; apoi îmbrăcăminte, adăpost după rangul al doilea; mai departe ca avans şi rabat; în sfârşit, pentru aranjarea numeroaselor tale vizite - totul este însemnat aici, Mauki… face în total 155 de lire sterline şi 10 pence.. din care se scade: simbrie, premii, daruri, 106 lire sterline şi 10 şilingi. Ramân în favoarea mea 50 de lire sterline. Despre celelalte fleacuri nici să nu mai vorbim; să le trecem la contul profit şi pierdere… Aşa…

După asemenea socoteli. Mauki rămânea în debit la baas Pitter Krişansen cu 250 de lire sterline, pentru care trebuia să dea o chitanţă lăsându-şi amprentele a două degete.

– Uite ştampiliera.. Aşa-aşa, rostogoleşte domol de la dreapta spre stângă. Bravo, se vede bine urma degetelor! Mauki, dacă n-ai fi fost un băiat atât de cuminte, de mult te-aş fi alungat în pustiul Kalahari, acolo unde este cea mai mare uscăciune. Ai 250 de lire sterline datorii! Tinere, tinere, adică tocmai cât fac 40 de pielicuţe persiene din cele mai fine. Ei, şi acum să te cinstesc. Şi îi arata în colţul camerei, lângă o sticlă pântecoasă un pahar de tablă turtit.

Şi în timp ce boşimanul răsturna rachiul în gâtlejul său uscat, baasul răcnea:

– O brad frumos, o brad frumos, eu cetina tot verde!…

Hai, ieşi afară, Mauki, ai început să puţi... Tu nu eşti verde doar vara... ci chiar şi iarna...

Şi din nou baasul începea sa râdă zgomotos, pentru că în ţara asta blestemată, de la marginea marelui deşert. Kalahari, toate se petreceau pe de-a-ndoaselea: vara era iarnă, iar iarna cea mai dulce —vară. Zăpada nu cădea niciodată, chiar dacă în nopţile cele mai friguroase apa din lighean îngheţa până la fund. Şi brazii! A naibii chestie, brazii se vedeau doar pe ilustratele de Crăciun trimise cu prilejul sărbătorilor de nişte tineri distinşi împreună cu nişte domnişoare subţirele ca fusul. Dar oricum ar fi fost, se găsea şi aici la fermă un rachiu bun şi sifon rece... Şi lucrul cel mai de seamă: fermierul avea un cont importări la Southern Africa Bank din Capetown, filiala Rietfontein. Copiii la învăţătură în Pretoria, în oraşul de lângă muntele Tafelherg şi în depărtatul şi ceţosul Oxford se vor bucura când vor primi cecurile pe care le trimite "bătrânul".

Maria Magdalena l-a întrebat pe Mauki, care se cam clătina pe picioare:

– Şi ce ţi-a dăruit de Crăciun baasul?

– Basamac! plescăi din limbă boşimanul. Trei pahare pline. Şi i-a cântat lui Mauki un cântec frumos!... Dar se posomori de-odată şi se aşeză pe vine, amărât de tot, lângă cazanul cel mare cu mei.

– Însă datoriile au ajuns iarăşi mari. 5 degete ori 5 degete, ambele mâini lire sterline!

– Alte 50 de lire noi pe lângă cele vechi! se aprinse bucătăreasa. Mauki, şi ţi-ai lăsat urma de la degete?!

El dădu necăjit din cap, în timp ce se legăna pe călcâie de la dreapta la stânga.

Maria Magdalena îl dojeni în gura mare:

– Mauki, tu boşiman prost! Baasul ar fi trebuit să-ţi dea în mână 50 de bucăţi lucioase de aur pe cât de harnic ai fost şi pe cât de norocoasa a fost mâna ta în crescătorii. Baasul e un pungaş. Aşteaptă numai, când o veni călare

la Epukiro domnul inspector, am să-i spus eu: cercetează registrul cu plata lui Mauki. Şi eu am şă stau lângă el şi am să-i spun: nu i s-au dat astea, Sir! Nu, n-a primit!... şi tu ai să dai din cap, aşa... şi aşa...

El trebui să repete lecţia, deşi amândoi ştiau prea bine că o asemenea zi a socotelilor nu va veni niciodată. Nici Maria Magdalena, de altfel ca toate slugile fermei, nu terminase niciodată cu datoriile la stăpânul din Epukiro-Est. Bătrâna aruncă cu mâna încă o bucată de seu de berbec în meiul care fierbea în clocote şi-i umplu după aceea lui Mauki întregul tin – vasul de tabla cu patru colţuri, care altădată conţinuse trei galoane[10] de benzină. În registrul de salarii, acesta era trecut drept "vase noi de mâncare, cositorite – 5 şilingi şi 5 pence", deşi costase plin de benzină la Rietfontein numai 4 şilingi.

*

În 1946, Pitter Krişansen avu o surpriză neplăcută. Într-o zi veni la ferma lui un bastard rahobothean[11] cu o mică turmă de oi caracul Ca înfăţişare părea să fie alb, dar buza de jos prea răsfrântă şi părul creţ îi trădau originea de culoare. Burul observă asta imediat, când omul înalt, uscăţiv intră la el şi se prezentă foarte manierat, după obiceiul africaniilor, rugându-l să binevoiască a-i permite să-şi adape oile şi boii în lacul de apă stătătoare de la fermă. Da, după mamă într-adevăr ar fi test rahobothean, iar în ce priveşte tatăl, se spunea că acesta a fost neamţ sadea. Numele bastardului era Filip Echendeel.

Ferma cea mică pe care o avea în Rahoboth o luase asupra sa un frate mai tânăr. El voia ca împreună cu numeroasa lui familie să-şi încerce norocul aici, la marginea pustiului Kalahari. Fiindcă luase parte la război

---

10 Galon – măsură de lichide în Anglia şi S.U.A.

11 Bastarzi rahobotheni – poporul ieşit din amestecul burilor cu hotentoţii.

şi luptase împotriva fasciştilor la început la Sollum şi Benghasi, iar mai târziu în Sicilia şi în Italia, căpătase nişte păşuni în valea fluviului Lutyahau, ca unui lipsit de pământ ce era. Într-acolo se îndreptau ei acum mânându-şi oile şi boii.

Krişansen arăta harta cu măsurătoarea, dar de necaz i se încreţi fruntea. Până anim se simţise stăpân pe taste înălţimile şi văile ce se aflau la răsărit şi la sud de ferma Epukiro-Est. Când ploua îndeajuns, turmele sale nesfârşite de oi ou coada groasă dispuneau de păşuni întinse şi în valea fluviului Lutyahau. Dar el nu putuse să-şi însuşească aceste ţinuturi, fiindcă el poseda deja 10.000 de acri[12] atât cât era prevăzut pentru o singură fermă. Îşi scărpină gânditor barba, netăiată de săptămâni de zile, şi zise cu compătimire:

– Omule, te duci drept în prăpastie. O dată la cinci ani. În cazul cel mai bun, aduce şi Lutyahau apă timp de vreo şase zile. N-ar fi deloc înţelept să te stabileşti acolo. Apă nu există la temelia pământului în valea aia uscată de văpaia infernală. Şi apoi leii deşertului Kalahari! Le-ar servi o cină binevenită oile dumitale. Cum se poate să vă fi dat comisia regională a protectoratului Beciuana drept pământ de colonizare un teren de nefolosit! Dacă vrei dumneata să asculţi sfatul unul fermier cu experienţă într-un ţinut uscat, atunci întoarce-te din drum imediat. Sus, în ţara Kaukau mai este pământ liber.

– Dar prea scump pentru mine, răspunde rahobotheanul surâzând. De lei nu mi-e teamă. Am învăţat să împuşc al dracului de bine în războiul cel mare. Am plecat cu regimentul de voluntari Beciuana, am obţinut cinstit drepturi depline de cetăţean, în urma a două răni grave, şi acum vreau şi eu să-mi fac un rost pe aici cu zdreanţă asta de pământ… Îl cunosc destul de

---

12 Acru – măsură pentru pământ care cuprinde ceva mai mult de 40 de ari.

bine. Acum vreo zece ani umblam pe acolo după aur. Se înţelege că n-am găsit nimic, dar am băgat de seamă în schimb că o crescătorie de oi caracul ar face treabă bună în valea lui Lutyahau. De asta ne aflăm acum aici, eu cu nevasta, cinci fii şi doi veri cu nevestele lor!

– Deci n-are nici un rost sfatul meu! glăsui tare Pitter Krişansen. Veţi avea în mine un vecin bun şi dacă veţi simţi nevoia unui sprijin sau vor veni pentru voi timpuri grele, am să vă iau sub protecţia mea. V-aş pofti cu plăcere să mai zăboviţi la Epukiro, dar ştiu că timpul înseamnă bani pentru un tânăr colonist. Aşadar, călătorie bună!

În zilele şi săptămânile următoare, baas Pitter călărea adesea pe colinele dintre valea Epukiro şi valea Lutyahau, spionându-şi noii vecini cu un binoclu puternic. Era de nesuportat. Luna ianuarie fusese ploioasă, iar acum, în februarie, nu putea fi vorba deloc de secetă. Cerul îşi deschisese îndurător stăvilarele, şi pâraie zgomotoase clipoceau pe valea uscată altădată. Iarba înverzea pentru a doua oară şi tufişurile pitice de mărăcini erau din nou împodobite cu frunze şi flori.

Fuseseră trimişi ca iscoade vânători hereri. Aceştia aduseseră vestea că rahobothenii lucrau cu sârguinţă la stăvilarele lor şi se arătau tare pricepuţi în ale vânătorii.

Hotărât lucru, noii colonişti aveau carne uscată pentru tot anul. Antilope de toate speciile, ţapi zburdalnici şi capre negre se aflau în număr destul de mare până departe în interiorul pustiului Kalahari. Atât de mult vânat se afla în ţinutul acesta încât până şi boşimanii, care hoinăreau în hoarde şi n-aveau decât nişte arme foarte primitive, se îngrăşau mâncând din belşugul de carne.

În ultimele zile ale lui februarie, fermierul Filip Echendeel veni călare pe un bou la Pitter Krişansen. Îi povesti ce progrese făcuse în construirea casei sale. Se arătă foarte mulţumit de proprietatea lui şi apoi îl rugă

să-i dea vreo doi saci cu bulgări de sare. Din nebăgare de seamă îşi lăsase provizia în căruţa fără coviltir. Ploaia o topise, şi oile lipsite de sare dădeau semne de indispoziţie. Când va vinde la Rietfontein pieile fiarelor vânate sau primele persiene, îi va restitui sarea în natură. De altfel, putea plăti pe loc preţul cuvenit.

Lui baas Pitter îi părea grozav de rău, dar el nu avea nevoie să le dea oilor sare, fiindcă pe pământurile fermei sale erau destule locuri naturale cu sare.

– De altfel, continuă el gânditor, şi pe valea lui Lutyahau se află stânci de sare. Cunoaşteţi colţul acela denumit pe hărţi mormântul boşimanului? În jos, dincolo de a treia vale uscată, sunt nişte lespezi de lut cafeniu, care conţin sare pentru mii de caracule timp de sute de ani. Ce, adică cozile voastre groase nu sunt obişnuite să lingă din natură? Mă faci să râd! Ca şi oile mele, se vor învăţa şi ale voastre. Gospodăria prosperă numai prin economii, tinere! Doar aşa poţi ajunge la ceva!

După ce rahobotheanuf plecă, baasul îl chemă pe Mauki, care tocmai venise la fermă, să ia bolovani de lins pentru oile sale.

– Cine e la caracule? Moş Kikudu? Păi el poate să facă două zile şi munca ta. Nicio oaie nu va făta mai devreme de săptămâna viitoare. Du boul de povară în hambarul cel vechi al fermei. Să-ţi dea Maria zece turte. Destulă mâncare pentru două zile. Astăzi trebuie să dai o goană până la mormântul boşimanului din valea Lutyahau. Ştii unde este? Bine. Restul o să-l auzi la hambar.

Pitter Krişansen înjura în gura mare când în sfârşit Mauki sosi cu boul de povară, pe care îl prinsese la păşune.

– Pune şaua iute.. Pe spatele animalului… e bună şi cea veche. Şi leagă apoi amândoi sacii deasupra. Peste ei pune pătura ca să nu se vadă nimic.

Boşimanul se uita gânditor la cei doi saci. De-a curmezişul pânzei de doc treceau trei dungi late, galbene

şi sclipitoare. Nu putea să citească literele negre şi groase, dar ce însemna capul de mort cu oasele de la şold încrucişate, asta o ştia şi el. Şi Mauki îşi aduse aminte: cu vreo trei sau patru ani în urmă, se apropiase de fermă, dinspre Kalahari, un cârd de lăcuste fără aripi ce distrugeau până la rădăcină orice firicel de iarbă. Atunci s-au cărat nişte saci la fel cu dungi galbene, şi au venit avioane care au presărat câmpia dinaintea fermei cu făina cea fină din saci. Dar nu mureau numai lăcustele, ci şi păsările care îşi aveau cuiburile pe acolo, ţapii şi antilopele. Ba până şi şerpii şi şopârlele sprintene pieriseră ucise de otrava aia afurisită. Un an întreg n-a putut să fie mânata nicio turmă în zona asta a morţii.

După ce se terminase campania împotriva lăcustelor, baasul aruncase sacii cu otrava diavolului în vechiul hambar. Krişansen punea totdeauna mâna pe ce nu-l costa nimic, şi arsenicul calcaros îi fusese lăsat de bunăvoie, căci transportul înapoi costa mai mult decât valoarea lui. Şi acum încărcase boul cel bătrân cu praful care dă moartea!

– Grăbeşte-te! comandă baasul. Soarele apune în curând şi trebuie să pleci îndată ce s-a întunecat. Să nu pomeneşti nimănui despre treaba ta altfel ai să cunoşti gârbaciul ca niciodată. Mergi toată noaptea şi, înainte să se zvânte roua pe firele de iarbă, să presari făina pe pământul de la poalele mormântului. Da, chiar în valea fluviului, acolo unde se află coastele de lut de un cafeniu deschis. De ce? Prostule, păi acolo s-au arătat din nou lăcustele, iar stăpânul cel nou al fermei m-a rugat sa fac ceva ca să scape de ele. Nu, tu să nu-i spui nimic. Să fie o surpriză pentru el. Boul să nu-l duci jos, în vale. Poţi să porţi şi singur sacii în spate… După ce-i goleşti, să mi-i aduci înapoi. Ai înţeles? Şi… să nu laşi urme…

Mauki nu dăduse din cap nici măcar o dată la explicaţiile atât de bogate în cuvinte ale stăpânului său. Iscoditor, căuta să se uite în ochii lui. Dar baasul se

întoarse şi privi peste umăr înapoi.

– Dă-i drumul, grabeşte-te! Aşteaptă în dosul hambarului până se întunecă şi apoi ia-o pe potecă! Dacă merge totul bine, ai să primeşti ca răsplata un corn de tabac!

La lumina slabă a lunei, boşimanul găsi drumul spre peştera mormântului, orientându-se de minune. Dar ca să mâne boul nu folosi ţepuşul, ci lăsă animalul să meargă în voie, agale.

Voia să se gândească… Stăpinul a zis: împrăştie acolo... cel din Rahoboth nu ştie nimic. Mână oile acolo, bune oi caracul, frumoase caracule. Mănâncă iarbă, ling otrava… animale proaste, le place tot ce are gust de sare. Moare oaia mamă şi berbecul, moare miel după miel… proaste… biete caracule... bietul om cu copiii săi. Baas zice lăcuste… de unde, lăcuste sunt puţine ca totdeauna. N-a luat niciodată otrava… de ce astăzi?

Ah, dacă ar fi putut să vorbească înaintea plecării cu înţeleapta Maria Magdalena! Dârdâind, îşi înălţă capul din umeri. Nu, nu era frigul nopţii din ţinutul pustiu, frigul venea dinăuntru, din inimă. Boşimanii numesc asta ger din burta rece! Vedea mereu înainte faţa şireată a stăpânului şi parcă îi auzea vocea răguşită: „Să nu laşi nicio urmă”!

Şi deodată Mauki ştiu ce are de făcut. Împinse boul înainte cu ţepuşul şi merse mai repede. Când soarele se ridica deasupra întinderii nesfârşite a deşertului Kalahari, el începu să coboare poteca stâncoasă şi apoi merse încet pe lângă lespezile de lut cafeniu de la „mormântul boşimanului”. Lăsă animalul sa se adape bine din Lutyahau şi să pască liniştit iar el se îndreptă spre ferma rahobotheanului. Către ora nouă, când apăru în susul fluviului turma de oi, se ghemui sub un mărăciniş înflorit şi aşteptă apropierea ei în linişte.

Eckendeel îl cunoştea pe harnicul boşiman. Îl văzuse de câteva ori la locurile de păşunat şi îl bucurase grija cu

care acesta se ocupa de caraculele care îi fuseseră încredinţate.

– Ce aduci, Mauki? îl întreba el, arătându-i boul încărcat care se culcase leneş în iarbă. A găsit burul între timp pietre de lins?

– Nu-i înăuntru nici o piatră de lins.

Şi tânărul cu pielea cornoasă smulse învelitoare de pe saci şi arată daniile galbene cu capul de mort ameninţător. Baas spune sunt lăcuste la voi. Mauki a uitat unde. Tu, baas rahobothean, spune unde trebuie să fie împrăştiată făina rea?

Eckendeel citi „arsenic calcaros” şi se făcu palid sub pielea lui arsă de soare.

– Asta să împrăştii la noi? Nu cumva la mormântul boşimanului?

– Da, da plescăi tânărul, care păru că-şi aminteşte dintr-o dată. Da, chiar acolo, la păşunea de la lespezile de lut cafeniu. Presărat totul imediat dimineaţa. Prea târziu astăzi... mâine fac când roua e încă pe fire. Sau faci singur?

– Dă otrava încoace! vorbi rahobotheanul cu glasul răguşit. Şi asta ţi-a poruncit aubaasul tău, să împrăştii arsenicul calcaros peste pietrele de sare?

– Aici nu e sare de lins, aici numai pietre proaste de lut, dar iarba e bună. Caracul e animal prost, mănâncă făină otrăvită ca şi pietre de lins. Da, lăcusta moartă, ţapul săritor mort, caracul mort… rea, rea, faina!

Rahobotheanul făcu verilor săi semn să vină şi, furios, le spuse ceva. Mauki nici nu se mişcă, când ei ridicară sacii de pe şa şi, ţinându-i la o parte, îi ascunseră sub o stâncă ce atârna deasupra, îngrămădind deasupra lor un morman de lespezi de piatră.

EckendeeI scotoci în buzunarul de la şaua boului său, scoase o pungă plină cu tutun, adăugă la aceasta pipa cu capătul frumos pictat, aprinzătoarea şi le puse pe toate în mâna lui Mauki,

– Mauki,tu ne-ai fost totdeauna prieten bun. Să laşi un stăpân aşa de rău cum e cel de la Epukiro şi să vii la noi.

Boşimanul îşi scutură capul stufos.

– Nu pot să vin baas rahobothean. Mauki are atât de multe datorii la baas Krişansen. Cinci ori cinci, toate degetele lire sterline. Mereu să lucrezi şi mereu datorii tot mai multe… Proasta viaţa pentru Mauki!

– Cinci ori cinci toate degetele… sunt tocmai 250 de fire sterline! Uite cum îşi înşală pungaşul pântecos cei mai buni muncitori!

– Noi toţi avem datorii. Mereu trebuie să rămânem la baas în Epukiro-Est. Cine fuge îl prinde vânătorii hereri şi câinii şi după aia gârbaciul, mult-mult gârbaci. Să nu mai şezi nici jos, nici culcat…!

Eckendeel îi întinse mina.

– Mi-ai fost de mare ajutor. Tu eşti un adevărat frate pentru oamenii din valea Lutyahau. Ai să spui adevărat în faţa lui baas Krişansen şi tot ce am vorbit aici când voi fi eu acolo?

Mauki dădu din cap.

– Vorbele mele nu au preţ pentru omul alb. Să-i spui tu baasului meu toate. Vorbesc şi eu apoi. Sigur, dacă e de faţă şi poliţaiul.

– Eşti un băiat isteţ. Aşa o să facem. Atunci o să-ţi şteargă datoriile şi o să te elibereze. Duminica am să fiu la Epukiro-Est.

*

Dar vizita la Pitter Krişansen decurse cu totul altfel decât se aşteptase Eckendeel. Cei doi poliţişti călări ai gărzii de ocrotire a protectoratului Beciuana băuseră zdravăn din cel mai bun whisky de la Epukiro-Est şi-l salutară pe rahobothean zgomotos de pe verandă.

– Ai avut de-a face cu un porc, Eckendeel! Ce idei infernale pot să aibă boşimanii ăştia, răzbunitori. Blestematul de Mauki a şterpelit doi saci cu arsenic numai ca să otrăvească turma de caracul şi aubaasul

Krişansen s-a socotit aşa de temeinic cu porcul de câine că acum nu mai e în stare să răspundă la niciun interogatoriu.

Aruncându-se jos din şa rahobotheanul scoase puşca din tocul ei de piele, o încarcă şi urcă treptele.

– Sergent Miller, sergent Crosse, sunteţi în serviciu sau la o cârciumă? Unde este Pitter Krişansen? Unde e Mauki?

– Pitter a plecat să aducă o sticlă grozavă. Mauki îşi răcoreşte spatele şi ce are mai scump la Maria Magdalena. Îl vom pune după aceea în lanţuri şi-l vom lua cu noi la Rietfontein, pentru ca de acolo să-l ducem în marş spre Mafeking. Nu ştiu cum o să ajungă acolo. Pitter a avut o mâna aşa de grea. Bineînţeles, dacă nu ne vom răzgândi.

Faţa fermierului din valea Lutyahau se făcuse aibă.

– Vreţi să spuneţi că justiţia s-a pronunţat fără să aşteptaţi declaraţia mea? Sunt rahobothean, şi cuvântul meu are tot atâta greutate ca şi cele spuse de un alb. Îl acuz pe Pitter Krişansen..

– Dar bine, Eckendeel, îi spuse sergentul Crosse, dumneata, care ai luptat cu mine în bătălia de la Solium, se poate să te porţi aşa? Ce dovezi ai?

– Doi saci cu arsenic calcaros.

– Pe care boşimanul i-a furat din hambarul cel vechi.

– Asta o spune Krişansen. Mauki declară ca i s-a poruncit să presare otrava pe pământ.

– N-are valoare pentru judecată! Un boşiman fără pământ nu poate să declare împotriva unui alb, deoarece se presupune că are o înclinaţie înnăscută spre minciuni şi necinste!

– Neruşinatule! Cinstea nenorocitului ăsta se înalţă până la cer în comparaţie cu cinstea lui Krişansenn. Burul m-a minţit când mi-a vorbit despre sarea care se găseşte la mormântul boşimanului când mi-a spus că nu are bolovani de lins?

– Cu atât poate greşi oricine, Eckendeel. Ce faci cu puşca? Lasă ţeava în jos. Dă-te la o parte!

Cu chiu cu vai, sergentul Miller izbuti să smulgă puşca cea grea a rahobotheanului. În uşa casei, nesigur pe picioarele sale, apăru proprietarul din Epukiro-Est. Din mâinile tremurătoare, două sticle îi căzură. Abia după ce văzu că poliţiştii izbutiseră să-l stăpânească pe vecinul furios, bâigui şi el:

– Îmi place, îmi place, să mă înfrunte aici pe pământul meu, cu puşca încărcată! Miller, Crosse, ăsta nu-i un atentat la viaţă… o încercare de omor?

Unul dintre poliţişti mormăi:

– Cea mai gravă tentativă; dacă răspunde altei tentative, scapă de urmărire. Măi, omule, Eckendeel, vino, aşază-te! Eşti înşelat!

Bastardul din valea Lutyahau se îneca de râs.

– Krişansen, eşti socotit în toată regiunea, de la Rietfonteân şi până la cascadele fluviului Zambezi, ca un om de nimic. Dar nu credeam să fii atât de beţivan şi desfrânat. Unde e Mauki?

– Ce te priveşte pe tine?

Aubaasul îşi recăpătase curajul văzându-se protejat de pumnii puternici ai poliţiştilor.

– Mauki e un muncitor cu contract în grija mea, nu e al altuia. Dacă voi, rahobothanii, vă gândiţi numaidecât la amestecul vostru de sânge… Aoleu! răcni el fulgerat de o palmă. Aoleu! Blestematule. Arestaţi-l pe bastard.

– Nu curge sânge, mormăi sergentul Miller. Uite, sunt sătul până în gât de afacerea asta.

– Eckendeel, du-te acasă liniştit. Ordin, camarade! Iar dumneata, baas Krişansen, poţi să introduci la judecătoria coroanei o acţiune pentru insulte grave, dar fără să ne iei ca martori. Condamnat în toată regula! Palma a nimerit!

– Bine, plec. Dar nu fără Mauki! spuse hotărât rahobotheanul,

– Poţi să-l ai dacă-l eliberezi de datorii. Pune pe masă 250 de lire sterline aur şi-ţi predau contractul! răspunse dispreţuitor stăpânul din Epukiro-Est. Sau să-mi dai berbecul de rasă, cu picioarele lungi, pentru porcul ăsta de băiat!

– Ai să-l ai! Miller, Crosse, voi sunteţi martori. Pentru Mauki şi contractul său, îi dau domnului Pitter Krişansen berbecul de rasa, o adevărată minune neagră. Adu-l aici pe Mauki şi nişte hârtie. Să scriem contractul. Dă-ţi cuvântul dumitale de onoare, baas. Mauki fu strigat, dar în verandă apăru Maria Magdalena ţinând în mână o lingură de bucătărie, din care picura ceva.

– Cine-l cheamă pe Mauki? Baasul? Să-i fie ruşine! L-a bătut atât de rău pe bietul băiat! ând au venit poliţiştii călări, nici nu se mai putea ţine pe picioare. Dacă acum baasul asmute pe urmele lui câinii sau vânătorii, n-are sa mai rămână nimic din el. Şi atunci am sa otrăvesc toate vietăţile pe care le voi întâlni în cale. Amin!

Când bătrâna hotentotă spunea amin, asta însemna cel mai sfânt jurământ.

La acestea, Krişansen răspunse:

– Păcat că-mi scapă berbecul de rasă! Totuşi îl las pe boşiman să se ducă! Dar din contract nu-mi scapă!

Eckendeel bagă arma în husă, se aruncă în şa şi zise:

– Îmi păstrez mai departe oferta, în cazul că Mauki îşi va căuta refugiul la mine!

Apoi plecă. Aşteptă o săptămână şi mai bine, dar Mauki nu apărea.

*

Nenorocitul zăcea nu departe de ferma din valea fluviului Lutyahau, în peştera pictată de lângă mormântul boşimanului. Acolo, unde odinioară cei mai mari artişti ai poporului său zugrăviseră pe pereţi scene de vânătoare, îl găsiră doi compatrioţi. gemând de durere şi clătinându-se de slăbiciune.

Când focul anevoios făcut din rădăcini de ierburi,

lumina zidurile, bolnavul vedea săgeţile înfipte în lei, în antilope, capre negre şi chiar elefanţi, vedea boşimani mici de statură hăituind prin nori de praf animalele, pe care apoi la ucideau ca să se îndoape cu carnea lor şi să termine vânătoarea cu un dans solemn.

Salvatorii lui, un boşiman bătrân şi fiul acestuia, îl îngrijeau, îl aduceau pepeni din deşert şi seminţe hrănitoare de iarbă, îi întindeau peste răni plasturi răcoritori, făcuţi din trestie mestecată în dinţi şi flori pisate, scoteau din pământ faguri dulci de miere şi prindeau chiar din când în când presuri şi pui de ţapi. În schimb le dăduse voie să fumeze din pipa lui minunată câtă vreme punga de tutun nu va fi goală.

După ce mâncau pe săturate, Mauki le vorbea despre munca pe care o făcuse, iar cei doi salvatori îi povesteau despre viaţa frumoasă şi liberă din deşertul Kalahari. În Mauki se deşteptau amintiri din copilărie, din vremea când călătorea şi el prin ţinutul uscat de soare, însoţit de instrumentul cu ajutorul căruia găurea pământul ca să scoată apă, încălţat cu sandale de vânătoare, purtând în mâini măciuci şi tivgi. Era atunci propriul lui stăpân şi nu da socoteală decât stomacului său ghiorăitor şi legilor simple ale hoardei de vânători.

– Merg cu voi, hotărî el. Nu mai vreau să fiu servitorul omului alb. Vreau să merg pe marele Lutyahau în jos până acolo unde se scurge în nisip… apoi la lacul Ntwewe, pe care pfutesc bulgării de sare… în munţii Ngam-Ngam. Cunoşteam altădată toate potecile… Şi fa marele fluviu Sollindu, o să ne stingem în sfârşit toată setea de care am suferit în viaţă. Nu, ţara Kaukau n-o să mă mai vadă. Acolo vin poliţiştii călări, îl pun în lanţuri pe Ma-usk-ksi şi-l duc la Epukiro-Est, la hainul baas Krişansen. Acum, ca şi voi, sunt liber.

Aprilie venise, şi în depărtatul sud al ţării era toamnă, când Mauki se furişă împreună cu tovarăşii săi pe lângă ferma rahobotheanului. În întunericul nopţii se simţea

mai puternic ca niciodată, deşi cicatricele de pe spate îl mai ardeau. Când fiul bătrânului boşiman – pe care tatăl său îl striga Cea-cissko, cuvânt care înseamnă vânt de seară – îl îndemnă să fure măcar o oaie din ţarcul bastardului, Mauki se revolta:

– Eşti un om rău! Rahobotheanul mi-a dat mâna, mi-a mulţumit, mi-a dăruit pipa, tutunul, aprinzătoarea. În schimb, să-l furăm? Nu! Ce, nu mai avem tutun? Dacă Mauki se duce să-l roage, primim imediat în dar o băşică de bou plină cu tutun şi două cornuri de taur cu pulbere de tabac. Sigur că da, jur… dar nu mai vreau să cerşesc şi pe deasupra să-i fur pe oamenii aceştia? Nu!…

Merseră toată ziua hrănindu-se cu pepeni din deşert şi cu frunze groase de aloes, care potolesc foamea. Când se făcu seară, îşi săpară în nisip nişte gropi, le împrejmuiră cu mărăciniş şi se culcară istoviţi sub licărirea Crucii sudului[13]

Dimineaţa zăriră într-o vale laterală o antilopă bătrână, cu coarne, care mesteca abătută frunza unei velvicii[14]. În limba cafră, acest animal, rezultat parcă din încrucişarea unei vite cornute cu calul, se numeşte gnu. La fel îi zic şi europenii. Africauzii l-au botezat însă vită sălbatica.

Mauki arătă cu mâna animalul greoi.

– Are carne multă. Haide să-l hăituim.

Bătrânul boşiman plescăi din limbă:

– Eşti atât de iute de pictor? Poţi să hăituieşti vânatul până-l oboseşti de tot şi-l faci să cadă la pământ?

– Voi fi şi eu al treilea bărbat! hotărî Mauki. Animatul o să obosească. Haide, Ciaci o să înceapă… până la salcâmul din depărtare. De acolo, tu, prietene, o să-l goneşti până la capătul movilei cu lespezi. Acolo pândesc eu, îl sperii şi-l fac sa fugă înapoi până la salcâm. Şi Ciaci îl ia de la capăt.

---

13 Constelaţie în emisfera boreală

14 Plantă a pustiului Kalahari cu tulpina subterana şi frunzele lungi de doi metri întinse pe pământ

Începu să-şi încătărămeze ciudatele sandale de vânătoare făcute din pieţe tare de ţap, astfel încât ghearele dinainte ale sandalelor să vină sub degetele de la picioare. În felul acesta, alergătorul se putea avânta cu uşurinţă şi, în acelaşi timp, arunca în spate un nor de praf, care înspăimânta animalul, făcându-l să fugă.

Tânărul boşiman se apropie de antilopă până la vreo 30 de metri. Cu mâna dreaptă aruncă mereu praf în aer. Hăituit, ierbivorul greoi o luă la goană în trap.

Când Mauki începu urmărirea, animalul încercă de mai multe ori să se aşeze jos. Poate că se îndopase prea mult şi voia să rumege. Dar tânărul nu putea să mânuiască măciuca grea ca ghiuleaua. Abia la amiază, când reluă hăituiala, se prăbuşi antilopa gnu şi nu mai apucă să se ridice. Boşimanul îi rupse picioarele dinainte şi grumazul. Când tovarăşii săi fură mai aproape, Mauki spintecase deja animalul.

Clefăind cu poftă, se îndopară cu toţii din rinichii plini de grăsime şi lobii aţoşi al plămânilor. Apoi adormiră. Când se deşteptară, îşi făcură din piele şorţuri pe care le încărcară cu atâta carne cât putură să târască sub o stâncă unde îşi alcătuiră culcuşul. Trei zile se desfătară cu grăsime şi carne. Din piele tăiară nişte curele lungi, pe care le uscară la soare, şi când hrana se termină porniră din nou spre răsărit.

Lui Mauki îi plăcea mâncarea bună.

– Atâta carne n-aş fi căpătat nici în zece ani de la baas. Viaţa liberă, viaţă bună. O să vânăm mereu animale de astea. Animale proaste, dar frumoase.

În zilele următoare, însă, apărură numai ţapi săritori, struţi şi antilope, pe care nu le puteau ucide fugărindu-le. Totuşi, niciunul dintre călători nu suferea de foame. Fără întrerupere, ochii căutau împrejur şi mâinile adunau tot ce putea să umfle stomacul.

La răsărit de valea fluviului Lutyahau, nu mai curgea nicio apă. Dar cu instrumentul anume făcut – o ţeavă

lungă de trestie – şi cu filtrul din scoarţă de copac, născocit după priceperea lor, boşimanii puteau să tragă din pământ destul lichid că să-şi potolească setea. Deşi, de cele mal multe ori, apa avea gust de sodă şi de sare, faptul acesta nu-i tulbura pe consumatori, aşa cum nu-i supăra nici gustul amar al frunzelor cărnoase de aloes.

Înălţimile albastre ale munţilor Ngam-Ngam se vedeau din ce în ce mai aproape şi într-o zi Mauki le propuse celorlalţi să cerceteze şi aceste coclauri. „Acolo sunt multe antilope cu coarne şi mult aur în nisip. Când eram mic, un om alb a mers cu mine acolo. A luat multe grăunţe galbene… A fost apoi muşcat de o viperă. Vreau sa caut mormântul omului alb”.

Munţii Ngam-Ngam se află la marginea zonei secetoase pe care o numim deşertul Kalahari şi sunt acoperiţi cu mărăciniş. Unele defileuri ascund păduri mici. Nici până astăzi, regiunea aceasta nu i-a ademenit pe albi să se stabilească atât de departe. Doar când şi când, curajoşi căutători de aur şi vanadium sau întreprinzători cutreieră-lume cutează să pătrundă în aceste pustietăţi. Vânătoriî amatori de specii ce trăiesc la înălţimi nu obţin permisiunea să-şi practice sportul în munţii Ngam-Ngam. După dorinţa administraţiei protectoratului, aici trebuia să se constituie un parc de animale sălbatice în care să-şi găsească adăpostul speciile africane în curs de dispariţie.

Boşimanii, cu metodele lor primitive de vânătoare, nu puteau pricinui însă nicio pagubă parcului de animale sălbatice. Mauki şi tovarăşii săi au mai ucis pe aici, pe colo câte o antilopă gnu sau câte o capră neagră ca să se hrănească cât timp au colindat peste dealuri şi văi căutând mormântul omului alb.

Le lipsea însă şi pregătirea, şi răbdarea ca să spele de nisipul pâraielor fluturaşii de aur sau să caute bucăţi mai mari din preţiosul metal. Numai Mauki culegea ici şi colo câteva grăunţe galbene, dar acestea puteau să fie tot

atât de bine pietriş de pucioasă ca şi minereu de aur.

Aproape doi ani colindară cei trei boşimani prin munţi. Uneori coborau la marele fluviu Soliindu, unde vânau peştii cu suliţele şi beau apa cu atâta poftă de parcă ar fi fost vinul cel mai scump. De asemenea prindeau broaşte ţestoase şi adunau scoici. Dar se retrăgeau repede când apăreau acolo vânători din tribul barotzi.

În munţi hrana e mai sărăcăcioasă, dar viaţa mai sigură, chiar dacă răcnetul detunător al leilor face uneori să tremure tufişurile de mimoze Regele stepei găsea hrană suficientă printre animale, aşa că nu simţea nevoia să se apropie de cei trei oameni.

Într-o seară, când se ghemuiseră în jurul unui foc mic şi împingeau cu economie în flăcări crengile de mărăcine, una după alta, în timp ce ciosvârta de căprioară se frigea pe ţiglă sfârâind, tânărul Ciaci spuse cu un aer răutăcios:

– Cunosc un boşiman deştept care caută mereu mormântul omului alb. Se vede că e în lună; sau şi-a pierdut ochii din cap, poate că şi bate câmpii oleacă. M-am săturat de Ngam-Ngam. Plec în ţara Kaukau. Ba încă şi mai departe, la Tsumeb. Acolo am să caut de lucru. Ciaci este acum puternic. Boşimanii sunt căutaţi la minele de aramă. Acolo există şi femei drăguţe – Khoi-Khoin[15] O să iau o femeie şi am să legăn copii…

Mauki se înfurie:

– Ciaci. Afurisită limbă mai al! Ştiu unde este mormântul omului alb. Dar de ce să căutăm sacul cu aur? Aici, în munţi, poţi trăi frumos o viaţă liberă. Aici ai totdeauna mâncare bună pentru burtă şi apă rece pentru inimă.

Celălalt boşiman se îndărătnicea însă.

– Sunt sătul de Ngam-Ngam. Vreau să văd oameni. Îmi trebuie tutun pentru pipă şi tabac pentru nas. Am să

---

15 Khoi-Khoin are sensul de om. E o denumire folosita ca un titlu de onoare, de unele triburi ale negrilor africani, hotentoţi, barotzi, gricvaşi, hereri, owambi, zuluşi.

povestesc despre marea noastră călătorie făcută în pustiul Kalahari atât în Sumeb cât şi în Grootfontein şi Otawi. Nu mai sunt un tânăr prost. Sunt un bărbat acum!

Şi tatăl său adăugă:

– Unde merge Ciaci, acolo merg şi eu.

El ştia că la minele de arama din districtul Otawi era nevoie de muncitori, iar scunzii, dar rezistenţii boşimani erau preferaţi în galerii fiindcă se angajau cu cele mai mici salarii. Şi aceasta însemna ceva. Un ovamb puternic, dacă muncea bine ca miner, câştiga până la doi şilingi pe zi, din care putea să-şi plătească hrana, gazda şi îmbrăcămintea de lucru.

Zadarnic le povestea Mauki păţăniile lui de la ferma unde lucrase ca muncitor cu contract. În amândoi boşimanii se trezise dorul de oameni. Dorul acesta i-ar fi dus înapoi chiar de ar fi trebuit să meargă mii de kilometri.

Deoarece venise însă timpul ploilor, cei trei nu se grăbeau sa părăsească munţii, bogaţi în vinat. Adeseori Mauki pleca câte o jumătate de zi. Dar la întoarcere găsea întotdeauna micul sălaş, unde pâlpâia focul şi unde se odihneau tovarăşii săi. Intr-o seară îi anunţă cu mândrie:

– Mâine o să mergem la mormântul omului alb. Am văzut defileul astăzi de pe munte. Luăm sacul de piele din peşteră şi mergem în ţara Kaukau. Nu mai avem nevoie de minele de la Otawi. Ne îmbogăţim toţi trei. O să fim tare bogaţi! Da. Da!

În ziua următoare, când soarele se ridicase sus, se târâră pe povârnişuri prăpăstioase de ardezie până în fundul defileului. Mauki începu să caute nedumerit încolo şi încoace printre stânci. După atâţia ani, uraganele de nisip şi de praf îngrămădiseră mormane de nisip şi de pământ. Movile şi dune întregi. Undeva sub acestea trebuia să fie intrarea în peştera în care nefericitul căutător de aur închisese ochii pentru ultima oara.

Acoperit de sfărâmături, chiar pârâiaşul secase. Oricât de adânc străpunseră nisipul afinat, nu putură să sugă cu trestia lor nici măcar o picătura de umezeală dătătoare de viaţă.

Ciaci şi tatăl său se grăbeau să iasă din defileu ca să scape de arşiţa aceea infernală. Mauki nici nu voia să audă. Râcâia ici, scormonea dincolo, se târa peste stânci adulmecând. Deodată scoase un strigăt. Printre blocurile de stâncă prăbuşite, aburea ceva rece şi umed. Dispăru ca un şarpe prin crăpăturile înguste şi apoi se auzi dinăuntrul muntelui un răcnet de bucurie.

– Ku-u-u-u-u..

Scoase mai întâi o coajă de dovleac plină de apă, apoi o cazma grea în formă de cruce şi, în sfârşit, apăru şi el la lumina soarelui cărând în urmă un sac de piele, greu şi tare ca osul. Legătura sacului făcută cu multă grijă nu prea era uşor de desfăcut. Umbrele începeau să cuprindă defileul, în sfârşit, Mauki reuşi să-şi afunde mâinile înăuntrul sacului, de unde le scoase pline de grăunţe şi fluturi de aur cu o licărire ştearsă.

– De o sută de ori două mâini întregi de lire sterline, ba încă şi mai mult, preţui el sacul strigând vesel. Cu asta cumpărăm o maşină. Boşimanul nu mai are nevoie să alerge… Cumpărăm o fermă de caracule. Un sac mare de tutun, două ori cât toate degetele de la mâini coarne de taur pline cu pulbere de tabac… şi rachiu… mult., mult… rachiu!…

Tovarăşii săi râdeau de planurile lui de viitor, încercau metalul ciudat cu vârful degetelor sau cu dinţii şi lăsară din neatenţie câteva bucăţi să se rostogolească pe pietriş, fapt care supără amarnic pe Mauki. Legă cu grijă sacul la loc şi dispăru din nou în peşteră. De acolo aduse mai multe coji de dovleac pline cu apă până când prietenii săi îşi potoliră setea, în sfârşit apăru iarăşi, de data asta sclipind de umezeală de parcă ar fi făcut baie. Din lumea subpământeană scosese şi un cuţit ruginit de

vânătoare pe care-l dărui lui Ciaci. Apoi merseră spre miazănoapte ca să caute vâna de apă ce-şi avea izvorul undeva în sus.

Seara nu avură altceva de mâncat decât nişte fructe de iarbă prăjite, dar se simţiră mulţumiţi şi mândri. Mauki arăta mereu ce ar putea face cu aurul. Deşi toate planurile li se păreau cu neputinţă, râdeau mai zgomotos decât perechile de hiene ce se plimbau în jurul culcuşului lor.

Două zile Mauki purtă singur sacul cu aur. Dar atunci când le căzu iarăşi pradă o antilopă grasă, îşi făcură din pielea ei nişte traiste de purtat în spate şi-şi împărţiră povara din sac. Deasupra grăunţelor de aur puseră nişte biete resturi de mâncare, căci fugarul de la Epukiro-Est îi prevenise:

– Omul alb iubeşte gunoiul galben întocmai ca viaţa sa. Dacă ştie că noi avem aur, ne împuşcă. Nimic nu vorbim de gunoiul de aur!

Până ajunseră în deşertul Omaheke, luna plină se arătă de şase ori pe cer, deasupra capetelor celor trei drumeţi. În cale găsiră multă ospitalitate la bietele hoarde de vânători din ţara Kaukau şi căpătară, în schimbul şorţurilor de piele şi al mantalelor de vânătoare, trei haine impregnate cu ulei.

Se târguiră mult cu un negustor ambulant sirian pentru trei pălării de fetru cu borurile mari, aşa cum poartă burii. Când Mauki oferi pentru ele aur, negustorul îi refuză. Voia să le dea numai cu bani peşin.

Comerţul cu aur era strict oprit: Aurul se primea numai în Grootfontein, La Banca Sud-Africană. Duceţi-vă acolo şi luaţi pentru el şilingi şi lire sterline, din care o să puteţi cumpăra de la mine pălăriile astea frumoase. Aţi înţeles?

Dar Mauki nu înţelegea deloc cum ar putea să transforme comoara de aur în bani. Ar fi trebuit să trateze cu oamenii albi, iar ei l-ar fi întrebat de unde are aurul. În fiecare seară repeta împreună cu tovarăşii săi

ce trebuie să spună şi să răspundă la vânzare. Dar numai când fluieratul înspăimântător al trenului de Grootfontein ajunse în adăpostul lor. Îi veni o idee bună:

– N-am să duc tot aurul, ci doar un buzunar plin şi am să amestec şi pietre sclipitoare ca să par prost de-a binelea. Voi aşteptaţi-mă pe râul Riviere[16].

Nicio clipă nu-i trecuse prin minte că tovarăşii săi ar putea să-i fure comoara. Nici aceştia nu se gândeau la aşa ceva. Îl întrebară doar ce ar trebui să facă dacă el nu se va mai întoarce. Şi el hotărî scurt:

– „Aşteptaţi! Mergeţi în stepa Omaheke şi aşteptaţi până când vin eu. Dar să nu aruncaţi aurul!"

A doua zi cam pe la amiază, Mauki stătea la ghişeul funcţionarului care schimba aurul la filiala Grootfontein a Băncii Sud-Africane. În timpul peregrinărilor prin deserturile Kalahari şi Omaheke, uitase aproape toate cuvintele engleze şi africande. Îşi sprijinea silabele prin semne:

– Vindem... aur... Da!

Şi, scormonind, dădu afară din buzunarul hainei grăunţele de aur.

Cel din dosul ghişcului apucă vasul pentru probe, sticla de acid, dădu la o parte după o scurtă examinare mai multe pietricele de pucioasă, puse restul în vas, turnă deasupra un lichid şi urmări, cu fruntea încreţită, sfârâiala a şi fierberea pe care le pricinuise. Apoi acidul fu vărsat afară, iar ceea ce rămăsese după fierbere fu uscat deasupra unei lămpi cu spirt şi pe urmă cântărit.

– Cinci uncii, cam o suta cincizeci de grame stabili el. Înseamnă douăzeci de carate fine. Pe urmă socoti pe o foaie de hârtie. Face tocmai 24 de lire sterlinei Ai înţeles?

Boşimanul uscăţiv dădu din cap cu înflăcărare, deşi abia înţelegea sensul acestei cifre. Dar când i se

16 Riviere – râu african care n-are apă decât în anotimpul ploios

împinseră câteva bancnote, se rugă:

– Nu vreau hârtie… şilingi, monedă.

– Da. Se poate… mormăi funcţionarul, a cărui faţă mulţumită exprima cât de bine aranjase afacerea. Îi numără pe tejgheaua de tablă atât de mulţi şilingi, încât lui Mauki începură să-i sclipească ochii. Boşimanul băgă în buzunarele sale 480 şilingi de argint..

Cel din dosul ghişeului rânji. Deodată îl întrebă:

– Mai ai aur? Aurul ăsta nu e prea grozavi Dar eu îl primesc bucuros!

– Da, răspunse Mauki, care se mişca neliniştit de pe un picior pe altul. Da, mult, mult aur. Vin mâine iarăşi!

– Îmi pare bine! Ei, acum fă-te khoi-khoin! Cumpără nişte haine cumsecade. Zdrenţele astea miros împotriva vântului până la şapte mile!

Când ajunse afară în stradă, se îmbulziră spre el câţiva trântori – boşimani, hotentoţi, owambi – care ghiciseră parcă după miros argintul din buzunarele pline doldora.

– Trebuie să ne dai ceva, frate khoi-khoin! Cu siguranţă, ai jefuit o bancă, nu-i aşa? Deci te grăbeşti?!

Dar Mauki alerga fără să răspundă la laudele lor prefăcute. Mergea drept spre baraca de tinichea ondulată, înaintea căreia se afla la înălţimea vederii imaginea unul soldat, semn că aici se vindea tutun. Cumpără un corn de tabac de tras pe nas şi un pachet mare de foi da tutun. Nici nu simţi când dădu cei patru şilingi ceruţi. Apoi păşi ţanţoş mai departe, se uită la magazine şi la cârciumi, pentru ca mai târziu să recunoască locurile, şi o luă agale spre ţărmul râului Riviere, unde îşi ştia tovarăşii de drum.

Pungaşii din Grootfontein erau prea leneşi ca să-l urmeze departe pe câmpia de nisip, în dogoarea arzătoare a soarelui şi se întoarseră îndărăt înjurând.

Ciaci şi tatăl său stăteau liniştiţi sub un salcâm. Nu le venea să creadă când Mauki le aruncă la picioare, cu un aer măreţ, cornul şi pachetul de tutun. Mulţumit, acesta

se aşeză pe vine lângă ei şi chicoti:

– Sintem bogaţi!

Şi scoase, una după alta câteva mâini de şilingi din toate buzunarele hainei. Aici pentru Ciaci, aici pentru tine.

Fără sa numere, împărţi până când, după socoteala sa, fiecare avea bani îndeajuns.

– Şi acum să tragem tabac pe nas! Pofticios, respiră adânc şi-şi umplu nasul cu pulberea pătrunzătoare. Ceilalţi doi făcură la fel. De atâta strănut şi scuipat, se rostogoliră pe pământ, pentru ca pe urmă s-o ia de la început.

Pipa rahobothennului nu mai exista de mult, astfel că cei trei se apucară să construiască o lulea boşimană. Săpară o gaură în formă de pîlnie în care băgară din părţi diferite trei ţevi de trestie. Umplură deschizătura cu un amestec de iarbă sfărâmată şi foi de tutun, puseră deasupra iască înroşită în foc şi începură să fumeze lungiţi pe hartă. Trăgeau din lulea cu deliciu, iar Mauki le povestea printre picături. În Grootfontein, sunt multe haimanale! Nu fac alta decât strigă:

– Dă-mi, Khoi-Khoin, dă-mi tutun, dă-mi mâncare, rachiu. Eu n-am dat nimic, nici voi să nu daţi! Dacă văd şilingi, ni-i iau pe toţi. Omul alb spune: cumpăr haine bune. Acum da. Merge, la Grootfontein. Ne cumpărăm cămăşi pestriţe şi pantaloni şi mâncăm mâncare bună. Ştiu o femeie bătrână care frige carne pentru Khoi- Khoin şi fierbe mei. Dacă dăm şilingi căpătăm de toate. Poate şi rachiu! Nu, nu beau rachiu în Grootfontein. Cumpărăm şi apoi mergem la râu. Ne ascundem şi înghiţim..!

După orgia de tabac şi tutun, cei trei pornită la drum spre oraş, unde ajunseră pe la asfinţit, ca să se mire de lămpile de carbid melancolice şi de becurile mari electrice, care atârnau ca nişte luni uriaşe, peste gară, peste instalaţiile de topit cuprul, peste mulţimea de pe străzi, în care se puteau distinge toate culorile, de la

negrul cel mai întunecat până la albul cel mai luminos.

Cei trei prieteni îşi strângeau cu teamă traistele de piele cu bogăţia lor. Când Mauki intră cu îndrăzneală la o bătrână hotentotă care ţinea un fel de birt, într-un careu de sârmă ghimpată, prietenii săi îl urmară şovăind şi se ghemuiră modeşti pe traistele de piele, aproape de gard.

Mauki însă păşi ţanţoş spre grătar şi cazane, alese trei ciozvârte respectabile de vacă, puse să i se umple un tin mare cu păsat aburind şi mai luă trei tivgi încăpătoare pline cu bere neagră făcută din buruieni. Apoi privi întrebător pe harnica bucătăreasă. Aceasta ridică trei degete, şi el îi puse înainte, fără nicio discuţie, tot atâţia şilingi. Râzând voioasă ea mai aruncă câteva turte calde pe tava de servit şi dădu din cap prieteneşte.

– Bogătaşule. Să mai. Vii la Ana Betleem. Multă mâncare, mâncare bună!

Totuşi femeia se uită după el cu multă atenţie, observă unde se aşază şi-şi împinse cotul în coastele unei haimanale tinere ca să ia seama la tava de servit şi la tivgi.

Tatăl lui Ciaci începu să tremure când văzu. Atâta mâncare deodată. Se înclină respectuos înaintea aducătorului şi trase cuţitul său cel scurt de boşiman.

– Asta e ca în vis. La şilingii mei… mult mai bună e mâncarea decât banul prost ca un dobitoc!

Mauki se fălea!

– Pentru şilingii tăi poţi să-ţi cumperi un an întreg o masă tot atâta de bogată… da, da. Acum noi mâncăm ca domnii albi: o îmbucătură de carne, una de păsat şi-apoi o gură de bere.

Dar nici el nu respecta regula asta şi înghiţea, şi înghiţea până nu mai putea.

Mărinimos, oferi câtorva spectatori curioşi resturile chiolhanului şi aceştia, într-un minut, goliră tava.

– Vrei şi nişte gogoşi cu sirop? întrebă chelnerul care ridicase tacâmurile de servit.

Ciaci devenise mărinimos. Aruncă celui care întrebase doi şilingi. Şi o clipă după aceea înaintea celor sătui stătea un adevărat munte de gogoşi inundate cu sirop. De altminteri, gogoşile erau destul de vechi şi miroseau a rânced.

Când tânărul care servea se plecă spre el, Maukî, gemând de îmbuibare, zise încet cuvântul vrăjit:

– Rachiu… rachiu… mult, mult!…

Uitându-se împrejur ca nu cineva să fie pe aproape, vreo iscoadă, tânărul dădu din umeri şi răspunse:

– Interzis strict! Interzis! Cât dai?

– Două mâini pline de şilingi!

Fără nicio vorbă, tânărul îşi întinse mâinile murdare, luă banii dispăru, ca după un timp să se întoarcă cu o legătură de lujere de trestie de zahăr.

– Rachiul e ascuns înăuntru, şopti el.

Mauki simţea sticla rece şi dădu chelnerului ca răsplată încă un şiling. Apoi se ridicară, lăsară gogoşile cu sirop cerşetorilor flămânzi şi plecară toţi trei clătinându-se pe picioare de ghiftuiţi ce erau.

În limp ce ieşeau din dugheana, pe veranda barului „Pykky Paris”, doi oameni îi examinau cu atenţie.

– Townton, aceştia sunt boşimanii despre care ţi-am vorbit… Cum am spus şi după analiză, e vorba de aur cu un bogat continui de iridium, ceea ce înseamnă că metalul are un preţ potrivit. Trebuie să provină de la un zăcământ necunoscut. Prostovanul avea şi o cantitate de pietriş de cupru în el.

– Cum am putea să-l facem să vorbească? zise celălalt şi-şi turnă în gâtlej whiskyul din pahar.

– Fireşte, aur aluvionar, dar, drace, prea puţin şlefuit. Filonul, viitoarea galerie trebuie să se afle aproape de locul unde a fost strâns. N-ar fi rău pentru creditul meu dacă aş putea pune mina pe o concesiune rentabilă de mină!

– Individul vine mâine din nou. Alunci o să căutăm să-l

facem să vorbească. În genere nu pare atât de sălbatic. Ştie câteva cuvinte englezeşti şi bure. Poate un muncitor fugar care a hoinărit mult prin pustiul Kalahari

– De ce nu prin Omaheke?

– Omule, acolo nu mai sunt câmpii aurifere necunoscute. Ţinutul a fost trecut prin sită ca făina cea mai fină.

În dimineaţa următoare, vai, cum mai bombăneau cei trei boşimani din pricina basamacului prost pe care-l înghiţiseră în gropile lor de nisip, la marginea râului Riviere, până când îi copleşise somnul. Mai rămăsese în sticlă un rest, pe care Mauki îl vărsă în nisipul însetat, în timp ce mesteca cu osârdie un lujer de trestie de zahăr pe jumătate uscat. Când putu iarăşi să gândească limpede, începu să-şi schiţeze planul zilei.

– Voi mă aşteptaţi aici… Să-mi ascundeţi bine şilingii. Am să vând azi omului alb de la bancă două buzunare pline cu gunoi de aur… Da… şi pentru voi cumpăr cămăşi pestriţe frumoase, mâncare, dar nu rachiu. Nu e bun pentru boşimani… Traistele de piele să le îngropăm acolo lângă salcâm. Dacă vin singur, este bine! Dacă mă însoţesc oameni albi, faceţi pe proştii. Atunci nu ne cunoaştem!…

Mauki îşi umplu cele două buzunare ale hainei cu grăunţe de aur, apoi o luă domol spre oraş. Pe strada care ducea la banca îi atrase atenţia o baracă de tinichea ondulată, în care se afla îmbrăcămintea şi cămăşile dorite şi chiar pălării de toate nuanţele în felul celor purtate de buri.

Funcţionarul care schimba aurul, îl saluta din dosul ghişeufui.

– Ei, prietene, ce-ai mai scormonit? Arată aici! Când văzu grăunţele mari de aur, cu muchii tocite sau în formă de cristale, scoase un şuierat printre dinţi. Cu o sită separă nisipul amestecat, punctă numai ici şi colo metalul cu picături de acid şi apucă tirizia pentru cântărit

aurul.

Înainte de a scutura aurul în tirizie, apăru un alt alb care rostogoli în podul palmei metalul roşu-galben şi întrebă de sus:

– Unde l-ai găsit?

– În munţii Ngam-Ngam, bâigui Mauki clănţănind din dinţi. Departe, departe. Încolo. Şase luni pline de pe cer am alergat eu până aici, în Grootfontein, aubaas!

– Cum te cheamă? se interesă albul.

– Eu, Mauki. Da, Mauki de la baas Krişansen din Epukiro-Est

– Ce spui? Ai fost la pântecosul dg Pitter? Ai îngrijit caracule?

– Da, bun pentru caracule… acum cumpăr şi eu caracule… Mauki se pricepe mult la astea. De-aia a căutat gunoi de aur

Funcţionarul care schimba aurul îşi terminase între timp cântăritul şi făcuse socoteala:

– Mauki, ai să fii un om bogat! Acum ai adus 12 uncii de 20 de carate de aur fin. Astea fac 50 de lire sterline pentru tine, o pungă întreagă plină de şilingi, ai înţeles?

Cu mâini tremurătoare, boşimanul apucă sacul roşu cu şilingi şi se grăbi să plece.

– Un moment! îl opri al doilea alb.

– Poţi să capeţi încă doi saci la fel dacă ne duci la locul unde ai adunat aurul. N-ai nevoie să alergi. Am eu maşină. În zece zile suntem în munţii Ngam-Ngam.

Mauki dădu din cap:

– Acolo nu mai e aur. Numai nisip şi piatră… Da, aş mai fi căutat eu. S-a terminat, nu mai e nimic.

– Ei, o să mai vorbim noi despre asta. Socoti Townton.

– Să nu bei banii. Mauki. Şi dacă iarăşi mai ai—

– Încă mult, bâigui el, vesel, că-l lăsau să plece. Atât îl orbise bogăţia incât nu observă că doi owambi zdrenţăroşi se ţineau după el pas cu pas.

Townton hotărî la bancă:

– Pe ăsta nu-l mai las din gheare. De altfel n-aş fi crezut ca funcţionarii care schimbă aurul la Banca Sud-Africana câştigă aşa de puţin!! Dacă boşimanul ar fi fost înşelat chiar cu 500 de lire sterline, mai mult şi tot s-ar fi chemat că a avut un tratament omenesc.

Cel din spatele ghişeului rinji:

– Diferenţa de care vorbiţi reprezintă partea mea la arenda locului pe care trebuie să-l obţinem în primul rând. Şi dacă puneţi mâna pe Mauki, aş participa şi eu cu plăcere la expediţie cu 200 de lire sterline.

În timpul acesta, boşimanul, încărcat din greu, coborî spre râul Riviere. La început, iscusitul negustor sirian i-a pus în braţe nişte cămăşi pestriţe şi trei pălării albe ca zăpada. Văzând însă câţi şilingi avea nespălatul, nu-i mai dădu drumul din prăvălie decât după ce cumpără de asemenea trei perechi de pantaloni de călărie, trei jachete din pânză de trestie încheiate cu fermoar şi trei mantale de praf. Cu legătura de haine pe umăr, Mauki căută birtul din seara trecută şi se aproviziona de aici cu o oaie friptă, cu câteva tivgi de bere şi un sac vechi de hârtie plin de lipii. După ce hotentota a fost plătită, obţinu pe deasupra două pachete de ţigări şi o cutie de chibrituri.

Când pachetele fură aruncate sub salcâm, Ciaci şi tatăl său porniră să joace de bucurie. Mauki se aşeză jos la umbră şi, gâfâind, se grăbi să-şi aprindă o ţigara. Văzându-se privit cu mirare de ceilalţi doi, le spuse tuşind fără să-şi fi recăpătat respiraţia:

– Toate-s pentru voi, fraţilor. Am un plan mare. Ne îmbrăcăm bine, ne umplem burţile şi apoi mergem cu trenul la Windhuc şi cu automobilul la Rietfontein. Acolo o să vindem iarăşi gunoi galben de aur, o să căutăm caracule frumoase şi vom merge la burul rahobothean din valea Lutyahau. El mi-a strâns mâna, da!

După ce-şi îmbrăcară hainele noi şi-şi potoliră foamea, căzură cu toţii de acord. Doi owambi jerpeliţi căpătară

resturile mesei bogate şi în schimb le dădură bucuroşi informaţii asupra felului în care ar putea sa folosească trenul.

Owambii mai cerşiră câţiva şilingi, şi, în sfârşit, plecară înainte să se lase noaptea, spre Grootfontein, unde se vedeau luminile licărind.

Fericirea te ameţeşte şi-ţi alungă neîncrederea. Cei trei boşimani nu se grăbeau să se angajeze la căile ferate. Calea ferată îngustă, părăginită li se părea o invenţie diavolească. Dar şi teama îi făcea să-şi organizeze mai departe, zi de zi, micile lor petreceri sub sălcimii râului Riviere, lângă Grootfontein.

În acest timp, aparatele Morse ţăcăneau între Rietfontein, Mafeking şi Grootfontein. Radiograme fuseseră schimbate, şi pe la sfârşitul săptămânii sir Townton era, în schimbul sumei, de 100 de lire sterline, posesorul contractului de muncă încheiat cu mulţi ani în urmă între baas Pitter Krişansen din Epukiro-Est şi tânărul boşiman Mauki, care nu-şi îndeplinise obligaţiile contractual, lăsând o datorie de 300 de fine sterline, după valuta Uniunii Sud-Africane.

Cel pe care-l priveau toate acestea începea să se simtă neliniştit. Cerşetorii owambi veneau zilnic, punctuali ca şi soarele, şi vorbeau mereu de o călătorie frumoasă cu trenul prin marea ţară Damara şi munţii Erongo. Când plecau pe inserate, întrebau stăruitori care e data plecării. Păreau ciudat de bine dispuşi, deşi plini de umilinţă în acelaşi tâmp.

Într-o bună zi, Mauki hotărî:

– Avem destui şilingi! Mai întâi, călătoresc eu singur să văd ce spune rahobotheanul. Apoi după ce vor trece pe cer donă luni pline vin aici, la salcâm. să vă iau. Voi plecaţi în noaptea asta undeva unde nu vă cunoaşte nimeni. Şilingi aveţi destui şi nu e nevoie să vindeţi aur. Hainele noi le puneţi în legătură şi le purtaţi la Tsumeb. Cei doi boşimani dădură aprobativ din cap şi se puseră

îndată în mişcare. Mauki îşi legă în manta traista cu grăunţele lui de aur şi la revărsatul zorilor se îndreptă către Grootfontein. De n-ar fi mers cu picioarele goale, ar fi putut să fie luat drept un baas alb. Aşa îl asigurau cei doi owambi care îl conduceau încercând să-l convingă să le dea înainte să plece o gustare. Zis şi făcut, dar unul din ei înghiţi atât de mult încât i se făcu rău şi dispăru grabnic. Celălalt îl însoţi pe Mauki la gară.

Când boşimanul voia să-şi ia bilet de tren, apăru deodată un poliţist călare, îmbrăcat în haină gri, care-i puse mâna dreaptă pe umăr şi-l zise:

– Nu eşti tu Mauki din Epukiro-Est? Te arestez, în numele legilor Uniunii Sud-Africane, pentru rupere de contract şi fugă de la muncă, şi… Blestematule, îţi fărâm oasele dacă vrei s-o ştergi.

Gârbaciul îl lovi greu în ceafă, cu furie, pe cel ce căuta să fugă. Lui Mauki i se făcu negru înaintea ochilor şi căzu în genunchi Când îşi reveni din leşin, holbă ochii tâmpit şi fără nicio vorbă la lanţul de oţet care-i lega încheietura mâinii drepte de glezna piciorului stâng. Încârligat, şchiopătând, abia putu să facă drumul până la poliţie.

Acolo îl aştepta ciudatul domn de la Banca Sud-Africană. Ţinând în mâini un nenorocit de caiet albastru, cunoscut, de altfel lui Mauki. Acesta spuse chestorului:

– Dumneavoastră îl cunoaşteţi, bineînţeles, pe numitul muncitor cu contract… Dar pentru mai multă siguranţă să i se ia amprentele digitale, în registrul de salarii figurau întotdeauna şi amprentele ambelor degete. După ce se îndeplini şi această formalitate, nu mai încăpea nicio îndoială că arestatul era boşimanul Mauki, care călcase obligaţiile datoriei şi ale contractului cu ferma Epukiro-Est. Aşa că în virtutea legilor Uniunii Sud-Africane şi a dispoziţiilor respective ale protectoratului, fu predat lui Edward Townton, actualul posesor al contractului.

Noul baas îi desfăcu legătura de la picior, apucă însă în

mână lanţul de oţel legat de braţ şi plecă de acolo cu forţa de muncă achiziţionată. Pe scara verandei lui Townton, cei doi owambi zdrenţăroşi îl întâmpinară râzând zgomotos pe boşimanul încătuşat. Apoi se repeziră asupra lui şi îi smulseră îmbrăcămintea nouă şi frumoasa. Acesta fusese preţul trădării lor.

Townton îi întoarse toate buzunarele pe dos şi rânji la vederea grămezii de şilingi.

– Ţi-i iau pentru datoriile tale, Mauki. Iată şi traista. Scoase o fluierătură ascuţită când descoperi aurul proaspăt spălat. Potrivit raporturilor obişnuite de muncă, fiind cumpărat la dispoziţia celui care îţi dă să munceşti, asta intră în proprietatea mea. Ai înţeles?

Boşimanul nu scoase niciun cuvânt. Amărât, privea ţintă înaintea lui.

Un owamb îi arunca o manta de piele zdrenţuită, celălalt un şorţ. El nu ridica nimic. Gol, se ghemui tremurând pe verandă.

– Închideţi-l în garaj, ordonă albul. Ştiu eu cum să-l domesticesc. Ascultă, Mauki. Dacă mă duci la locul cu aur din munţii Ngam-Ngam, atunci eşti imediat liber. Ai înţeles? Gândeşte-te bine până deseară.

La barul "Pikky", noul stăpân sărbătorea afacerea cu funcţionarul care schimba aur la bancă.

– Bine, măi omule, ai plătit 100 de lire şi ai obţinut 300 numai cu aurul luat. Asta e într-adevăr o afacere! Dacă pasărea îşi recapătă ciripitul şi ne arată locul productiv al minei, atunci nu ne mai trebuie nimic... Asta-i cel mai preţios boşiman care s-a târât vreodată prin deşertul Omaheke. Dacă Pitter Krişansen, tâlharul ăla bătrân, află ce pasăre de aur i-am smuls, îl apucă damblaua!

– Noi trebuie să fim prietenoşi cu Mauki, îl sfătui celălalt. Asemenea firi se pot îndărătnici ca şi câinii buldogi ciomăgiţi. Mai bine plesnesc decât să scoată vreun sunet.

– Fireşte, rosti baas-ul. Nicio grijă. Îi voi da o sticlă cu

rom pentru negri, ca să-i dezlege limba. Până la Marry sau Tsan ne trebuie tocmai o săptămână cu vechiul jeep!

– Şi de acolo poate nu mai e mult până ajungem la locul cu pricina. Să fii sigur, Townton, că acolo unde zace atâta marfă brută trebuie să se ascundă mult praf de aur în nisip, iar intrarea în galeria principală nu poate fi departe. Dar ţine-ţi gura. Altfel, toate haimanalele din Grootfontein şi Tsumeb pornesc mâine spre noile terenuri aurifere.

Cei doi cerşetori owambi se distraseră toată ziua speriindu-l pe boşiman în garaj. Fireşte, nu-i dăduseră nicio înghiţitură de apa. Când Townton apăru cu sticla de rom şi cu nişte lipii, găsi o biată grămăjoară care scâncea de groază şi care, la toate propunerile sale, răspundea afirmativ. Natural că de la Tsau, ultima colonie înaintea munţilor Ngam-Ngam, s-ar putea ajunge pe calea cea mai scurtă la văgăuna cu nisip de aur. Desigur s-ar putea călători prin Harry, şi automobilul ar izbuti să ajungă, prin stepele mărăcinoase, până la poalele muntelui. Dar ar trebui să meargă o zi întreagă de marş. Apă s-ar găsi în văile stâncoase. Şi ca vânat s-ar pulea doborî zilnic antilope de toate felurile şi ţapi săritori, fără să mai vorbim de graţioasele capre negre.

*

Nu se împlinise încă o lună de când cei doi europeni îngenuncheaseră în faţa firului subţire de apă ce izvora la mormântul omului alb şi spălau asudând şi înjurând, lopată după lopată, nisipul din albia râului. Pentru a stabili aproximativ valoarea conţinutului de aur. Mauki sta ghemuit pe vine lângă ei şi făcea ochii mari la strania lor îndeletnicire.

– Al dracului de puţin, şi praf, şi grăunţe! spuneau amândoi. Aici trebuie să muncim din greu, ani de zile, până să ne scoatem, fie şi numai cheltuielile. Mă, Mauki! Mă leneşule. Ai învăţat cum se spală aurul? Mâine ai să faci tu treaba asta. Ai înţeles?

– Aici nu gunoi de aur. Mai departe, sus, în munţi. Acolo poţi să-l strângi cu degetele.

Oamenii se uitară la coastele stâncoase, prăvălite, la torentele late de grohotiş, unde se rostogoleau blocuri bolovănoase. Drumul nu putea fi făcut cu jeepul cel vechi. Călătoria pe picioare ar fi fost obositoare. La toate astea se adăuga dogoarea arzătoare a soarelui.

– Apă se găseşte pe aici? îl întrebă pe boşiman.

Acesta dădu cu tărie din cap:

– Apă multă! Ma-usk-ksi cunoaşte izvorul de unde vine apa pentru râu.

Seara, la focul taberei, a fost luată hotărârea de a începe călătoria în dimineaţa următoare.

După ce Mauki ronţăi trei pesmeţi uscaţi, fu legat cu lanţuri de oţel de roata de dinapoi a vehiculului.

Îşi săpă o groapă pentru dormit şi se gândi la zilele următoare, atât de mult, până când văzu precis ce avea de făcut.

Două zile se târâră cei trei printre stânci prin munţii sălbatici, până când boşimanul îi asigură că s-ar afla în valea auriferă. Townton se aruncă jos pe o fâşie îngustă de umbră, la poalele peretelui stâncos, privi neîncrezător în jur şi întrebă:

– Unde este izvorul?

– Daţi-mi sacul de apă. Aduc eu apă!

Cei doi albi erau atât de extenuaţi incât lăsară toate măsurile de prevedere. Mauki secomportase tot timpul ca un mieluşel. Părea că se resemnase cu soarta lui.

Până se întoarse dură destul de mult. Sacul de cânepă era plin cu apă rece. După ce se săturară de apă. Boşimanul le puse înainte punga lui de tutun, goală de multă vreme, şi deschizând-o, zise:

– Aici am adus gunoi de aur.

Townton deşertă conţinutul în podul palmei: era

nugget[17] în formă de cristale şi perle. Cele mai mici bucăţi cântăreau mai mult de un gram, iar cele mai mari aveau 10 grame şi poate chiar peste 10 grame. Albul sări în sus:

– De unde le-ai luat? Grozav de bogat trebuie să fie depozitul aurifer… Haide, boşimane, arată-ne locul minei…

– Mâine dis-de dimineaţă, plescăi Mauki. Eu arăt aur şi apoi voi fi liber! Merg apoi la Khoi-Khoin în ţara Kaukau. Daţi-mi hârtia de libertate, baas!

– Ai s-o obţii neapărat, dar după ce am evacuat terenul să spunem în trei, patru luni… luni pline din cele de pe cer. Ai înţeles?

Mauki dădu din cap:

– Domnia-voastră a zis să arăt aur, apoi liber! Baas, tocmai aşa ai spus. Da! Da!…

Townton apucă gârbaciul.

– Blestematule, îţi rup în bucăţi şi ultima fărâmă de piele de pe cocoaşe dacă nu ne duci imediat la locul minei. Dă laba încoace. Vrem să fim siguri de tine.

Şi cătuşa metalică clănţăni sec la încheietura mâinii stângi. Oftând, Mauki o luă înaintea amândurora până când ajunseră în fundul văii. Deşi soarele se pleca spre asfinţit, nisipul ardea, iar stâncile de la răsăritul văii radiau încă fierbinţeala uscată. În treacăt boşimanul se încovoia arătând grăunţele de aur găsite şi întreaga văgăună.

– Peste tot aur, uitaţi vă.

Albii văzură la rândul lor printre firele de nisip sclipiri galbene roşiatice şi se aruncară amândoi în genunchi. Târându-se în toate direcţiile, adunau metalul preţios în săculeţul lor. Townton lăsă liber lanţul. Mauki se ghemui la umbra unei stânci mari şi se uita clipind din ochi la ceea ce făcea stăpânul său.

---

17 Nugget – grăunţe şi bucăţi de aur mai mari

Acesta triumfa.

– Să vezi abia când l-om spăla! Cred că sunt 10.000 de uncii de aur curat…

– Mai mult, răspunse celălalt.. E destul pentru noi amândoi. Uite aici o bucată de tellurit[18] care şade încă în cuarţ. Galeria principală a minei trebuie să fie aproape de tot. S-o caute Mauki.

– Mauki, Mauki, strigă Townton. Împuţitule, blestematule, unde te-ai băgat? Vino încoace sau pun mâna pe gârbaci!

Dar nu-l mai putu găsi nici pe Mauki şi nici băţul de ciomăgeală

– Poate că s-a târât până la tabără, se consolau cei doi căutători de aur.

– Priveşte, colo e un strat gros, respectabil! Şi scormoniră până ce îi prinse amurgul şi nu mai putură deosebi pietrişul de nugget.

Dar Mauki nu era nici la locul taberei. Sacul cu apă stătea acolo încă plin pe jumătate. Traista cu provizii era neatinsă. La fel încărcătura grea de spate pe care o cărase boşimanul şi puştile de vânătoare. În sfârşit nimic nu le lipsea. Lipsea numai servitorul credincios, care ştia să aducă seara mărăciniş pentru foc şi apă de băut

– O să vina el! se consolă Terwnion. Unde să se ducă prăpăditul în sălbăticia asta? O să fie bucuros să găsească la noi pesmeţi.

Mauki petrecu noaptea în peştera izvorului. Dimineaţa se târî afară grijuliu, acoperi intrarea peşterii cu pietre şi cu bolovani rotunzi şi se urca cu un sac de apă mai sus, într-o firidă umbroasă a peretelui prăpăstios de stâncă, de unde putea să supravegheze toată valea. Lanţul îi zăngănea la braţ. Liniştit, îşi curăţă un loc de observaţie. Pielea sa cornoasă de un gri-cafeniu se confunda cu umbra stâncilor. La câteva sute de paşi nu i se mai

---

18 Tellurit – minereu de aur în cuart

distingea nici licărirea ochilor.

Vorbea încet cu sine însuşi, şi numai o şopârlă firavă îl asculta, ridicându-şi curioasă capul îngust spre oaspetele uriaş.

– Vorba e vorbă şi minciuna e minciună. Stâpânul alb spunea: "Mauki, să arăţi mina de aur, apoi să mergi liber la ceilalţi Khoi-Khoin, îndată liber"... Acolo jos la mormântul omului alb a urlat: „Îţi vom face ferfeniţă, cu gârbaciul, ultima bucăţică de piele. Încă trei luni pline!” Nu, Ma-usk-ksi n-ar mai rămâne nici două, nicio lună la oamenii albi.

Dimineaţa, din crăpătura stâncii unde se afla, auzi cum îl cheamă:

– Mauki, Mauki, câine blestemat al iadului, ne trebuie apa. Apa asta abia ajunge pentru ceaiul de dimineaţă! Gândac murdar! Afurisitule! Paisprezece zile n-ai fi putut să te aşezi dacă ţi-am fi încercat mai întâi pe spate gârbaciul!

Boşimanul lăsă şopârla cafenie să fugă peste pielea lui cornoasa şi râse încet:

– Multă apă pentru cei care ştie unde curge. Nici o picătură pentru melcii orbi. Luaţi acum gârbaciul şi bateţi piatra, bateţi nisipul să iasă apă... Nu însă spinarea meal

Puţin după aceea, ochii i se holbară de mirare. Albii se târau în patru labe prin nisip şi pietriş şi adunau cu lăcomie gunoiul galben în sacii pe care-i târau după el

– Mai proşti decât o antilopă! bombăni el. Aia ştie să se aşeze la umbră şi să rumege când e sătulă. Albii sunt mari, dar proşti, foarte, foarte proşti?

Din fundul văii se ridica praf. Domnii albi îşi mânuiau cu iscusinţă vasele de spălat aurul, puneau în ele aurul plin de nisip şi-l lăsau să curgă în bătaia vântului arzător, care trecea prin vale. Când aruncau conţinutul în curentul de aer, nisipul uşor era îndepărtat şi ei urlau de bucurie la gândul beneficiului atât de mare pe care-l aveau din spălatul uscat al aurului.

Mauki da din cap gândindu-se. Gunoiul de aur e mai preţios în Grootfontein sau în Tsuineb. Aici, în Ngam-Ngam, e mult mai preţioasă apa. Şi boşimanul scoase sacul cu apă din colţul întunecat al adăpostului său, ca să soarbă cu economie o singură înghiţitură.

Mauki şedea şi cugeta. Legea deşertului îl obliga să dea ajutor oricărui om în suferinţă. Dacă ar coborî cu sacul lui umflat de apă la cei doi mâncători de aur, cum ar mai juca cele două gârbace pe spatele său sfâşiat de cicatrice. Puţina lui pricepere de a scăpa de ciomăgeală n-ar mai folosi la nimic.

– Boşimanul sărac şi stăpânul alb bogat se deosebesc ca de la cer la pământ, mormăi el privind mai departe cum creşte bogăţia căutătorilor de aur.

Dar când văpaia după-amiezii pătrunse în văgăuna defileului, micul boşiman observă că cei doi începuseră să caute acolo jos altceva decât aur. Se târâră prin aluviuni, săpară cu sapa şi cu hârleţul o gaură adâncă în nisipul văgăunii şi începură din nou să ţipe:

– Mauki, prietene, adu-ne apă. Păduchiosule, blestematule, eşti liber tinere, pe cuvânt de onoare!

Stăteau încovoiaţi sub povara sacilor de piele în care-şi strânseseră belşugul de aur şi priveau prostiţi la pereţii stâncilor, care dogoreau de văpaie. Mai târziu se ghemuiră sub o stâncă plecată, dătătoare de umbră. Din ce în ce răsunau mai slab strigătele lor de ajutor;

– Mauki.. Mauki… apă… apă…

Legile deşertului îl mai invăţaseră pe micul boşiman sa fie tare ca stâncile munţilor Ngam-Ngam. În sinea sa era trist cu nu putea sa coboare şi să dea celor însetaţi puţină viaţă din sacul său cu apa. Dar el vedea, în lumina strălucitoare a apusului, zborul sălbatic al bicelor împletite din piele de hipopotam. Puţin după aceea asistă la încăierarea albilor. Unul mai avea două înghiţituri de apă în sticla de campanie şi nu voia s-o împartă cu celălalt.

– Sete… tare-tare-tare… da! conchise Mauki, în bezna nopţii, când de jos mirosul dulceag al putreziciunii se ridică până la refugiul său.

Sir Townton şi celălalt… de acum nici un gârbaci… numai linişte în vale…

Un cuţit lung şi două gloanţe, constată el obiectiv. Plecând în noua călătorie, se opri un moment ca să-şi arunce pe umăr un sac de piele plin cu gunoiul de aur şi gândi: un boşiman nu poate înţelege de ce omul alb este aşa de prost!

Merse cu sarcina grea în spate la locul unde fusese lăsat jeepul, în cutia cu scule găsi o pilă şi se liberă de cătuşa de la braţ şi de lanţ. Varsă pe deasupra automobilului benzina din canistra de rezervă şi mânui multă vreme aprinzătoarea de toc cu fitil. Opera de artă a aubaasilor albi pieri într-un nor de fum gros, în vecinătatea pereţilor prăpăstioşi ai munţilor Ngam-Ngam.

*

Încovoiat sub povara sacului plin cu aur, Mauki călătorea spre ţara Kaukau, printre ramificaţiile nordice ale deşertului Kalahari. Nu mai putea să meargă decât câte o jumătate de zi. Dar în suflet avea mari speranţe. În sutele de nopţi de odihnă, el cugetase: Cât de nedrepţi au fost cei doi când nu şi-au ţinut promisiunea! Şi la fel sunt toţi stăpînii când strigă: „Câine, blestematule, fă asta sau biciul!”

Într-o zi oarecare, căci ce valoare are timpul în viaţa unui boşiman, Mauki îi regăsi pe Ciaci şi pe bătrânul tată al acestuia. Toţi trei şi-au căutat desagii plini cu aur în sărăcăciosul Omaheke. Mauki îşi răsturnă sacul de piele, şi prietenii lui se mirară de cât gunoi galben adusese.

– Ai fost iarăşi la mormântul omului alb? întrebă Ciaci curios

Ma-usk-ksi râse dispreţuitor.

– Numele nu se mai potriveşte. Nu ştii ce aduce timpul.

Nu. Acum nu se mai cheamă mormântul omului alb, acum se cheamă pentru toate timpurile mormântul celor trei oameni albi… Da, în Ngam-Ngam, păi unde vrei? Am adus mult gunoi de aur. Da. E rău că stăpânii albi sunt faţă de boşimanii buni aşa de nu ştiu… nu ştiu cum să spun..

– Aşa ticăloşi, completă Ciaci. Care lucrase în minele de aramă de la Otawi şi învăţase cuvinte noi.

– Mauki. Şi acum tu mergi iarăşi la Grootfontein?

Atunci acesta îşi clătină capul creţ şi mult umblat prin lume şi râse:

– Ma-usk-ksi nu merge la Grootfontein, nici la Rietfontein şi nici în deşertul Omaheke. Merge în ţara Kaukau sau şi mai departe, unde boşimanul nu mai este sub gârbaci. Da, pământ trebuie să se găsească. Ştiu acum – noi îl vom căuta!…

Şi poate că şi acum cutreieră cei trei boşimani ţinuturile nesfârşite ale pustiurilor sud-africane, ca să găsească libertatea, care este mult mai preţioasă decât aurul şi decât mâncarea îndestulătoare.

– SFÂRŞIT —